

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДЕТЕЙ

THE
RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

НАША ПОШТА

Усім нашим Вельмишановним Співробітникам, Передплатникам, Читачам, Прихильникам, Жертводавцям та Громадянам, які привітали нас з Різдом Христовим і Новим Роком, щиро спасибі складають

ВИДАВНИЦТВО Й РЕДАКЦІЯ
„ВЕСЕЛКИ”

Дорогі Діти, Учні сьомої класи школи св. Миколая в Шикаго! „Веселка” щиро дякує Вам за Ваші листи, в яких пишете, як Вам наш журнал подобається, і бажаєте нам Веселих Свят Різдва Христового та Щасливого Нового Року. Ваші щирі слова признання є для нас найкращою нагородою та заохотою до дальшої праці, а Ваші побажання до нас є вказівкою, які матеріали Ви хотіли б бачити в журналі. Прийміть від „Веселки” щирі побажання успіхів у Вашій праці в Новому Році!

— ** —

Пластун-„жовтодзюб” В. Чубатий з Дітройту пише: З нагоди Різдва Христового та Нового Року бажаю Тобі, „Веселко”, всього найкращого, а передусім ще тих п'ять кольорів, яких Тобі бракує до правдивих сімох кольорів веселки. Бажаю Тобі, щоб Ти придбала якнайбільше передплатників. Я радо читаю кожне число „Веселки”. Мені дуже сподобалося оповідання „Серед зелених ялин”, а передусім його герой Петрусь, який не зважав ні на ніч, ні на громовицю, ні на вовків, тільки пильнував овець. Я хотів би таких оповідань якнайбільше.

Відповідь Редакції: Дорогий „Жовтодзюбе”! Дякуємо за побажання. Тишисть нас, що читаєш радо „Веселку”. З березневим числом почнемо друкувати оповідання про геройського хлопця-партизана Михайлика. Думаємо, що воно Тобі сподобається. Привіт!

— ** —

Наш читач Мирослав Петрів з Торонто пише: Дорога „Веселко”! Я вчуся у другій класі Рідної Школи, але паві вчителька каже, що я можу вже перейти до третьої. Св. Миколай приніс мені фотоапарат, совганки, чобітки і книжки. Я бажаю „Веселці” на Різдво і Новий Рік багато передплатників і щастя!

Відповідь Редакції: Дорогий Миросю! Спасибі за побажання! Ти не лише добре вчишся, але й дуже чемний, коли Тобі св. Миколай приніс такі гарні подарунки. Бажаємо й Тобі всього кращого в Новому Році!

— ** —

До гурту наших читачів долучився ще Тарасик Петрук з Франкфурту над Майном (Німеччина). Він, властиво, „слухач” нашого журналу, бо має всього п'ять з половиною років, отже ще не вміє читати по-українськи, а журналик читав йому тато. Так само цього листа написав він не сам, а подиктував татові. Ось його лист:

Христос Рождается! Славите! Дорога „Веселко”! Ти прийшла до нашої хати і засяяла блакитно-жовтим промінням. Я все прошу татка, щоб читав мені про Богуту

Багатири. Я прошу вибачити, що не можу ще читати, але маю п'ять і пів року. Татко хоче мене вчити по-українськи, але мама каже, що я ще малий. А я не такий малий, бо сьогодні йшов з церкви аж додому, а це не близько. Я бачив, як на Майні плавають пароплави. Бачив також довгі поїзди, що їм кінця не видно. Я прийшов до хати, їв український борщ. Татко казав мені покласти спати, але де я буду спати — я не дитина! І я побіг надвір бавитися. Я спитав татка, що таке комуністи, і татко сказав мені, що це такі люди, які не люблять Церкви. Хоч я й не знаю грамоти, але сьогодні на вікні написав такі слова: „Мама, Олесь, Тарас, Іван”. Я гарно малюю, молосся по їді і як їду спати. Я вже й віршик сказав біля церкви. Я колядую по-українськи і шкодую, що не можу колядувати для „Веселки”. Як хочете, щоб Тарасик Бульбасик любив Україну, то шліть „Веселку”, вона така гарна! Як прочитав про Волинь, то аж заплакав. Бажаю Вам Щасливого Нового Року!

Відповідь Редакції: Дорогий Тарасику Бульбасику! Славний з Тебе хлопчик. Ти, хоч маленький, а багато дечого вмієш і знаєш. Якщо вмієш малювати і проказувати вірші, то напевно навчишся й читати та писати по-українськи. „Веселка” буде до Тебе приходити, але подай свою адресу. Напиши до нас ще. Бажаємо Тобі і Твоїм Батькам багато добра в Новому Році!

Діти! Зберігайте окремі числа „Веселки” й складайте їх у річки. Оправлені в одну книгу числа журналу будуть прикрасою Вашої бібліотеки.

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

з кольоровими ілюстраціями виходить на початку кожного місяця у Видавництві „Овобода” заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівноартість цієї суми. Ціна окремого числа 40 центів.

Адреса: „SVOBODA” — „Veselka”, P. O. Box 346 Jersey City 3, N. J. USA.

Редакція застерігає собі право виправляти прислані авторами матеріали. Передруки нових творів і ілюстрацій, вміщених у „Веселці”, тільки за попередньою згодою Редакції й Видавництва та за поданням джерела.

Обкладинка роботи П. Холодного. Розділові заставки П. Холодного, М. Бутовича, Е. Козака, О. Судомора.

Copyright by „Svoboda” 1958. All rights reserved.

“THE RAINBOW” — “VESELKA”

published monthly by the Ukrainian National Association.
81-83 Grand Street
Jersey City, N. J.

Subscription \$4.00 per year
Entered as Second Class Matter
at Jersey City, N. J.

Вступна ілюстрація М. Левицького

БОГДАН ДАНИЛОВИЧ

В українських газетках для дітей читачі часом зустрічають вірші та оповідання, підписані ім'ям і прізвищем — Богдан Данилович. Хто він такий? — допитуються діти. Вони хочуть знати, кому подякувати за любов і дбайливість до них. Отож, тепер, любі друзі, ми вам скажемо: Богдан Данилович — це редактор Богдан Гошовський, що вже 20 років пише, оцінює, справляє, укладає та видає для українських дітей і молоді книжки, збірники й журнали, а також пише статті про літературу для дітей.

У 1937 році він почав редагувати у Львові гарний журнал для дітей „Малі Друзі”, редагував його і під час світової війни, і по війні на скитальщині в місті Авсбургу.

Окремо видавав журнал для сільських дітей „Молоді Друзі” і „Дорогу” для молоді. Він також подбав, що вийшло друком кількадесят окремих книжечок під такими спільними назвами, як „Моя книжечка”, „Свшан-Зілля” і „Нашим Дітям”. У 1946 році на скитальщині в Європі дав почин до заснування товариства письменників і мистців,

що працюють для дітей і молоді. Від 1954 року Богдан Гошовський є членом редакційної колегії нашої „Веселки”.

Богдан Гошовський видавав кожне число газетки, кожну книжечку з великою любов'ю та дбайливістю, щоб у них були цікавий виховний зміст, добра мова та мистецькі образки. Його бажанням завжди було й є, щоб українські діти з рідного друкованого слова набиралися любови до Бога й свого народу, щоб пізнавали правду й добро, звикали до пильності у праці і сміливості в житті, щоб ставали чесні та добрі і цуралися всякого зла. Українські діти пишуться тим, що до гурту їх заслужених приятелів і виховників належить видавець-редактор Богдан Данилович-Гошовський.

Разом із щирою подякою за 20 років невсипущої праці над дитячою книжкою діти бажають своєму письменникові та редакторові в доброму здоров'ї діждати того щасливого дня, коли він знову зможе у вільній Батьківщині редагувати для них прегарні книжечки та газетки.

РІЧКА

Гей, за селом, за городом
Там взялася річка льодом.
Не шумить, не протікає —
Тяжко думоньку гадає,
Як позбутись того горя,
Як знайти їй шлях до моря.

Не журися, річко мила,
Що зима тебе сповила!
Йде весна, і лід розтане,
Упадуть твої кайдани,
А як згине люте горе, ..
Попливеш у синє море.

Софія Тобілевиз

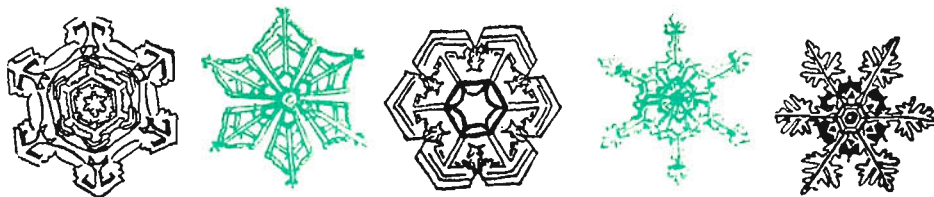
ГОРОБЧИК

Надворі холод, мряка,
Горобчик посмутнів:
— Ой, лишенько, ой, змерз я!
Чуть жив, чуть жив, чуть жив!

Посипте, діти, проса
І кришок горобцям,
Горобчики за це
Спасибі скажуть вам.

А як діжде горобчик
Весняних, теплих днів,
Весело заспіває:
— Жив-жив, жив-жив, жив-жив!

О. Олесь

Леся Храплива

ЗИМОВА НАЗНА

Ілюстрації М. Левницького

Віє вулицями вітер, в парку гне безлисті віти.
День короткий, зимний гасне. А в домі тепло,
ясно. Йдуть вже діти до домівки. І голівка край
голівки посідали всі на лаві: білі, чорні, куче-
ряві...

У домі гарно, чисто: хрест, тризуб, віночки
з листя... І снується казка дивна:

...Спить у скелі десь царівна. Спить і нічкою
й у днинку. Біла з інею перинка, ще й накривалом

накрита — в квіти зимові розшитим. Ліжко з льо-
дових кришталів. А кругом в великій залі мерехт-
ливих сто сніжинок їй співає безупинно:

Тихо-цять...

Тихо-цять...

Спи, бо цілий світ вже спить...

Попід стіни на сторожі поставало сто морозів,
гострі списи з льоду кути; нікому тут не добу-
тись, щоб царівну розбудити!

Якби встала, то на світі засвітило б сонце
Боже! І того стоїть сторожа, що Зима так нака-
зала: щоб повік царівна спала, щоб було так зим-
но в світі, щоб гуляв без жалю вітер, мерзли зві-
рі, мерзли люди, щоб було так сумно всюди...

Та не буде так безкраю, в чужині вже вирос-
тає молодий, завзятий лицар: меч блискучий, сер-
це з криці. Прийде він колись в печеру, розрубас
з льоду двері, прожене грізних морозів, із сніжи-
нок стануть сльози, і усміхнена, весела, встане
княжна із постелі. Срібним сміхом засміється,
хор пташок в гаю озветься. Вийде, стане на по-
розі — зійдуть квіти при дорозі, потечуть свobodно
ріки, буде там весна навіки!...

Слухали усі цікаво. Білі, чорні, кучеряві при-
здумались голівки.

Вийдуть чемно із домівки, а в серцях весняні
мрії, хоч і вітер снігом віє...

ВЕСЕЛІ ДІВЧАТКА ПОЛАМАЛИ САНЧАТКА

Ілюстрації Е. Козака

На стрімкий бережок, на свіженький
сніжок
йдуть веселі дівчатка, вгору тягнуть
санчатка.

Цікавенька Даруська, і жвавенька
Маруська,
і Паранька, і Ксенька, і Ганнуська
маленька.

Їдуть всі з беріжка, без коня й батіжка,
вся громадонька гожа, кожне личко, мов
рожа.

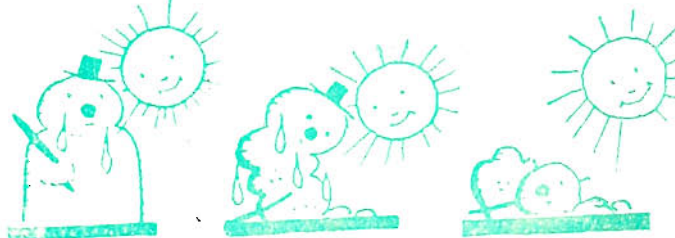
Їдуть, їдуть, пищать, бо санчата тріщать.
Аж санчата: тарах! — а дівчата: бабах!

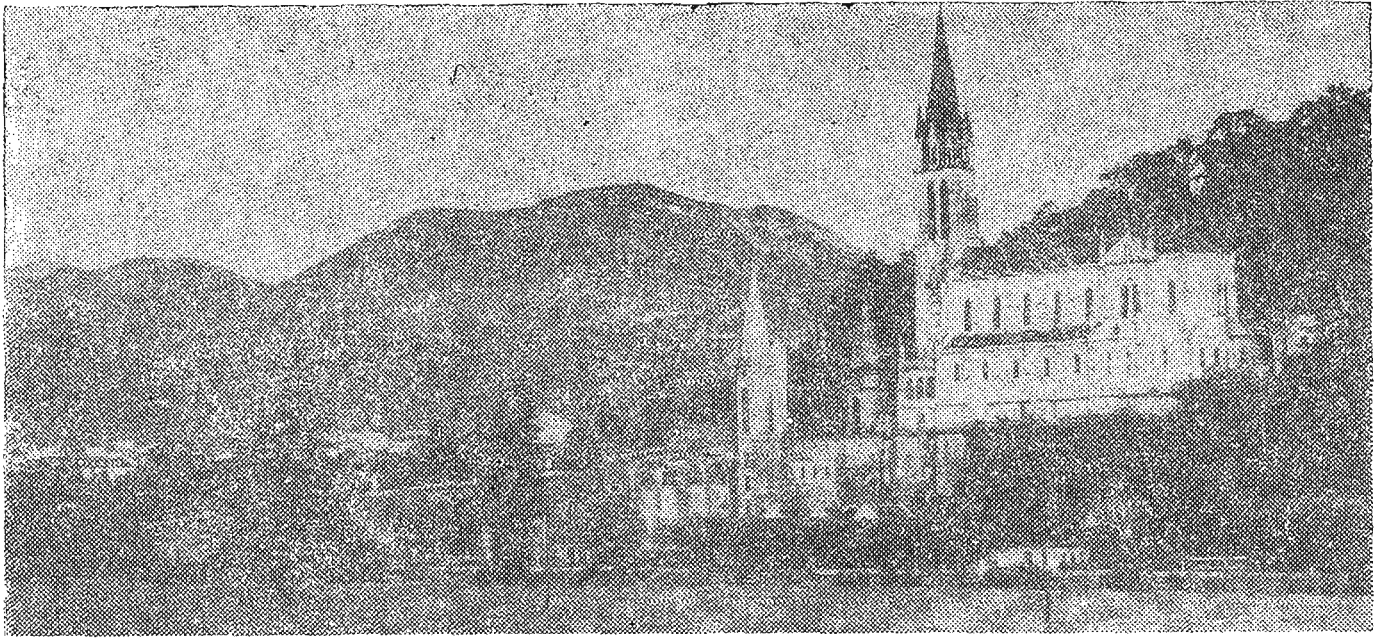
Із горбка покотились, унизу опинились,
на м'який сніг упали, засміялися, встали.

М. Підгірянка

ХТО РОЗКАЖЕ?

Оце, діти, три рисунки про снігового діда. Анумо,
хто з вас пришле до них коротке оповідання або й вір-
шик? Поспішіть, щоб вмістити в березневому числі. Хто
пришле найкраще коротке оповідання або вірш дістане
книжкову нагороду.

СТОЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ ЛЮРДУ

У південній Франції, серед високих Піренейських гір, лежить містечко Люрд. Невелике воно, але славне на весь світ. Сто років тому 11-го лютого 1858 р. з'явилася там дівчинці Бернадетті (яку згодом Церква зарахувала до святих) Пречиста Діва. Тоді ж у печері, за кілька кроків від місця, де стояла Пречиста, з'явилось з-під землі джерело. Тут почали діятися чуда: траплялося, що людина, скупавшись або вмившись водою з цього джерела, раптом одужувала від такої важкої недуги, на яку лікарі не могли знайти ніяких ліків.

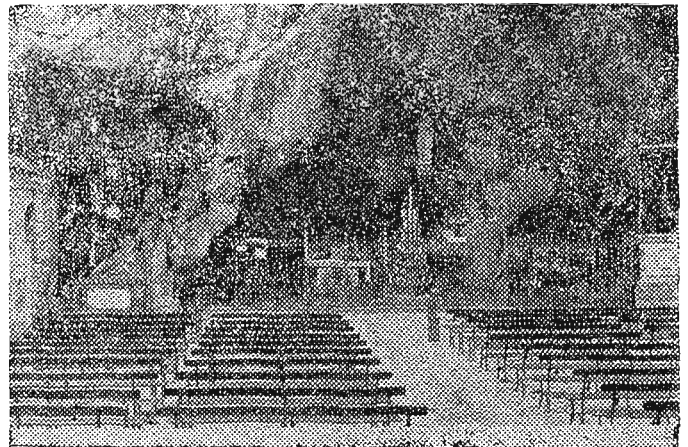
Слава про Люрд розійшлася по цілому світі, і вже сто років до цілющого джерела з усіх-усюд з'їжджаються хворі та побожні люди. Для них побудовано готелі й лікарні. В окремім будинку приміщується Медичне Бюро, де кількадесят лікарів оглядають хворих і uzдоровлених. Буває, що важко недужий, якому вже смерть заглядає в очі, після занурення на кілька хвилин у цілющу воду, підводиться власними силами на ношах і йде своїми ногами до Медичного Бюро, де лікарі встановлюють, що він — здоровий.

„Як це сталося, медицина не може вияснити!“ — записують вони тоді у своїх книгах.

Кожного дня на залізничну станцію в Люрді прибуває понад двадцять потягів. З вагонів виносять на ношах хворих, часом уже й непритомних калік, старих, молодих, дітей з усяких народів і вір. Одні не можуть зовсім рухатися, інші не можуть бачити, ще інші мають на всьому тілі боляки й рани. Трохи сильніших везуть у кріслах на колесах. Здебільша це ті, яким лікарі сказали, що їхні недуги несила вилікувати, і тепер Небесна Лікарка з Люрду — їх остання надія.

Їх купують у джерелі, а потім приміщують обабіч вулиці, якою кожного дня по полудні проходить з печери-каплиці церковна процесія. Тисячі свіч у руках богомольців зливаються в одну вогненну ріку, що звільна пливе вулицею. Урочисто лунає пісня-гимн святої Бернадетти „Аве, Маріє!“ Поважно ступає архієпископ з Найсвятішими Тайнами в руках і благословляє хворих. І буває, що в декого, хто доступив Божої ласки, у тій же самій хвилині починається одужання.

Маленький хлопчик важко захворів на недугу мозку, яка знерухомила його руки й ноги. Часто нападали його страшні конвульсії. Недуга так ушкодила мозок хлопчика, що він загубив розум: нікого не пізнавав, не говорив, і з його горла добувалися лише незрозумілі звуки. Ніяке лікування не допомагало. Тоді батьки привезли спаралізованого хлопчика до Люрду. Коли медичні

Печера-каплиця в Люрді з статуєю Матері Божої

сестри занурили його в воду і потім передали матері, він нараз став, мов не той. Протягнув до неї руки і дзвінко закричав: „Мамо!“. До нього раптом вернулася свідомість, і він став знову здоровою, жвавою дитиною.

У 1900 році привезли до Люрду залізничника із зламанною шиєю, з поторощеним хребтом, знерухомленого паралічем. Сердешний навіть їсти не міг, і його відживлювали через гумову рурку. Коли надійшла процесія з Найсвятішими Тайнами, знепритомнілий каліка вже вмирав. Та за хвилину по благословенні він наче збудився з глибокого сну, сперся на лікоть і сів. За кілька хвилин, на превелике диво, він уже почав їсти, як здорова людина. Шістдесят лікарів сказали, що науково неможливо вияснити, як і від чого каліка одужав. Після того він жив, працював і прославляв Пречисту Діву ще 52 роки.

Страшна недуга очей зовсім осліпила одну стареньку жінку, і лікар, втративши надію на вилікування, привіз її до Люрду. У печері чудес, перед статуєю Пречистої Диви, сліпа нараз промовила: „Ах, я бачу Пречисту Діву!“ Лікарі з Медичного Бюро сказали, що її очі „мертві“ і ними бачити неможливо, але вона все таки бачила, і ніхто

не міг пояснити, як це діється. Згодом ця жінка видужала, і через місяць лікарі з подивом встали, що її очі зовсім здорові.

Таких і подібних незвичайних уздоровлень у Люрді багато. Кожного року відвідує Люрд коло двох мільйонів осіб, в тому числі 30.000 недужих. Недужі знають, що не всім дається ласка одужання, але всі вони з великою вірою та побожністю прославляють Пречисту Діву. До Люрду приїжджають щороку також українці, які проживають у західних країнах Європи. Як колись у Києві, Почаєві, Гошові й інших богомільних місцевостях України, так тепер у Люрді вони моляться Пречистій за кращу долю-волю своєї укоханої Батьківщини.

У цьому ювілейному році готується до Люрду проща українських паломників, що проживають у вільному світі.

У зв'язку із столітнім ювілеєм Люрду, крім цієї статтейки, у місяці травні, присвяченому культові Матері Божої, вмістимо у „Веселці“ оповідання про появу Пречистої Диви Марії малій дівчинці Бернадетті. Оповідання матиме заголовок „Пані з золотими рожами“; автор його — Роман Завадович.

З ДИТЯЧОГО ЖИТТЯ

Наша читачка Лариса Вітошинська з Парижу прислала нам такий допис про життя українських дітей у Франції:

Мешкаємо у великому міському будинку, де, крім мене й моєї сестрички Зірки, немає інших українських дітей. Усі мої товаришки з будинку й зі школи — французьки. Вони знають, що я — українка. Їм дуже сподобалися мої вишивані одяги, зокрема плащик, який моя мама пошляла на зразок бойківської гульки з вишиваним вовною передом, рукавами вишзу та капузою.

Мої товаришки запросили були мене на своє Різдво поглянути на їх ялинку. А потім мама дозволила мені запросити їх до себе на Різдво. На третій день свят я зготувала в себе гостину, бо це був день вільний від навчання. Гостина була скромна: на маленьких тарілках я наклала куті, з на середині стола, на вишиваній скатерті поставила велику миску з тістечками, які спекла мама. А що мої французькі товаришки звикли попизати воду з еннем, я поставила збанок з лімонадою, бо мама не дозволяє нам пити вина, навіть розведеного водою.

Точно о п'ятій годині пополудні прийшли до мене — Ніколь, Матріція, Жозіяна і Домінік. Разом зі мною й Зіркою було нас шість. Моїм товаришкам дуже смакувала куті, і я мусіла їм пояснювати, як її робиться, бо вони досі ніколи не їли куті.

Тато засвітив свічки на ялинці і наставив патефон, що по-французьки називається „турне-діск“. Ми ставили платівки з нашими колядами. Моїм товаришкам дуже сподобалися українські коляди. Я з Зіркою заспівали їм ще дві колядки, які навчила нас в Українській школі наша диригентка пані Віра Дратвінська.

Після того ми ще довго танцювали й співали.

Мені цікаво знати, чи наші діти в Америці також запрошують своїх американських товаришів до себе.

Оці пластуни-новачки і водночас читачі „Веселки“, не жалючі часу й праці, підготували під проводом своїх виховників збірну деклямацію п. н. „Не сухуйте!“ на Листопадове Свято, що відбулося в Кентоні (Огайо).

Чи ж, дивлячись на них, не подумасте собі: справді, нема чого сумувати, коли в нас є такі браві пластуни, що шанують і звеличують славне минуле рідного Українського Народу!

ЗУСТРІЧ У ЛІСІ

Ілюстрації Е. Козака

В лісі, де іней холодний,
Зайчик стрибає голодний.

Латана в нього свитинка,
Збоку порожня торбинка.

Моркву зібрали з полів —
Я ще сьогодні не їв.

— Зайчику сірий, не плач,
Ось тобі білий калач!

Зайку, куди ж ти ідеш?
Що ти в торбинці несеш?
Чим узими ти живеш?
— Бачиш, біліє зима,
В мене капуста нема.

Я ж тобі з дому у ліс
Свіжу капусту приніс.
— Дякую! — зайчик присів,
Смачно капустицю з'їв.

В. Дубина

Ілюстрація П. Холодного

Ескімоси живуть у країні Полярної Зорі, довкола Північного бігуна, де сніги й льоди вкривають землю цілий рік і де боротьба за життя тверда та жорстока. Проте, якось дають собі там раду і виживають, може й тому, що це нарід надзвичайно зарядний і бистрий на всякі вигадки. А втім, саме життя й сувора північна природа примушують їх бути такими.

От, для прикладу, розкажемо вам, як дотепний ескімоський юнак, на ім'я Оклюк, вибирався у відвідини до двоюрідного брата, в селище за сотні миль на південь.

Щоб туди дістатися, Оклюкові, звичайна річ, потрібні були сани і собаки. Оклюк мав собак і упряж, але не мав саней. Та ще більша біда була в тому, що не мав із чого їх робити, бо не було дерева. Проте, дотепний хлопець змайстрував нащвидкуруч прекрасні сани! З чого? — спитаєте.

Узяв декілька тюленьячих шкур і намочив їх у воді. Поклав у кожну шкуру по кілька шматків риби і скрутив її в довгий завиванець. Накрутив з десяток таких завиванців і лишив їх на морозі, щоб замерзли. Потім пов'язав їх туго до купи — і сани готові!

На дорогу не брав великого багажу, хоч добре знав, що не поїде автострадою, отже й не зустріне на шляху людської оселі. Передусім узяв собі на запас сухої трави, щоб час від часу змінювати віхті в перемочених у снігу мокасінах. Узяв трохи харчів для себе, для собак і баньку тюленьячої олії — до лямпи.

Як настала ніч, Оклюк і не пробував шукати в крижаній пустині готелю чи мотелю — він сам збудував собі такий мотель: поставив малу круглу хатку зі снігу. Під стелею повісив лямпу, яка давала не лише світло, але й тепло.

Однак знав, що, як тільки він залізе в хутряний мішок і засне, до нього зараз навідається нічний гість — самотній голодний вовк. Сказати правду, такому гостеві Оклюк не був радий.

Але Оклюк мав добрий спосіб позбутися вовка: витягнув гострий ніж, урізав собі пальця, гарячою кров'ю намастив ножа і подалі від хатини заборпав його в сніг вістрям догори. Сам вернувся до свого „мотелю” спати, тепер уже певний, що вовк його не потурбує.

І справді, завжди буває, що вовк, занюхавши свіжу кров на ножі, підкрадається до нього й починає жадібно лизати закривавлене вістря. Він не відчуває, як гострий ніж крас при цьому його язик і як з язика починає стікати кров. Го-

лодний звір злизує її доти, аж поки з нього не спливе так багато крові, що він ослабне на силах і впаде мертвий. Так сталося тепер.

Вранці Оклюк мав на своїх санях вовчу шкуру, а його собаки дістали порцію свіжого м'яса. Правда, м'ясо було худе й жиливе, але під Полярною Зорею ніхто не перебирає в списку страв.

Часом самому Оклюкові хотілося мати на сніданок свіжу пташку. Це дуже легка справа: він видовбував у покрівлі снігової хатки діру і клав тут же коло неї шматочок м'яса. Надлітав птах, сідав на покрівлю і починав дзьобати м'ясо. Оклюк потиху всував ув отвір руку, хапав птаха за ноги і тягнув до себе. Сніданок майже готовий!

Наближався кінець мандрівки, а тому, що Оклюк їхав з півночі на південь, сніг танув щораз більше і сани стали йому зайві, навіть заваджали в подорожі, бо по мокрій землі їх не потягнеш.

І на те дотепний та кмітливий Оклюк знайшов просту раду: „розмонтував” свої сани, розв'язав завиванці, тюленьячі шкури віддав собакам, а сам харчувався рибою, що була в шкурах...

З'ївши зі смаком сани, Оклюк і його собаки відбули пішки останній етап подорожі.

З англійської мови
подав І. Кер

Тюлень — морська тварина, по-англійському зветься: сіл, сі каф або сі дог; мокасини — індіанські черевики

КУТОК ЮНИХ АВТОРІВ

УКРАЇНО...

Україно-Батьківчино,
Ти мій Рідний Краю!
Хоч далеко на чужині,
Тебе пам'ятаю.

Гей, якби я, молоденька,
Та крилечка мала,
То я б Тебе, моя рідна,
Усю облітала.

Залетіла б я швиденько
Під кожну стріху,
Принесла б я Україні
Розраду й потіху.

Аня Мостовиз

ПОМ'ЯНИМО МИХАЙЛА ГАЙВОРОНСЬКОГО

Чи були ви коли, любі діти, на виставі „Червоної Шапочки“, „Лісової казки“, „Соняшника“ або „Сну Івасика“? Чи чули ви музику до цих п'єсок? Її написав Михайло Гайворонський. Чи співали ви пісні з „Збірника українських пісень для молоді“, що його склав цей композитор? А може чули і навіть умісте співати зворушливу пісню про стрільця, що їхав на війноньку, або знаєте бадьору пісню про хлопців — січових добровольців, що „як ідуть в бій, то співають і зі співом умирають“. Ці та чимало інших пісень створив Михайло Гайворонський.

Гайворонський народився 65 років тому (1892) в чарівному закутку України, в Заліщиках над Дністром. Уже малим хлопцем дуже любив музику, вмів грати на кількох інструментах, співав у церковному хорі, а як трішки підріс, то часом навіть виручав диригента, керуючи хором. Потім вибрав собі звання вчителя. В учительській семінарії був диригентом шкільної оркестри й хору. 17-річним юнаком почав складати перші музичні твори.

Але музичну славу здобув Гайворонський під час першої світової війни, коли вступив добровольцем до легіону Українські Січові Стрільці. Стрільці не тільки мужньо билися з москалями,

але й гарно співали, і Гайворонський складав до слів стрілецьких поетів свою музику.

Отак появились прегарні стрілецькі пісні, які зразу поширилися по українських містах і селах. Коли постала Українська Держава, Гайворонський склав кілька пісень про її героїчну боротьбу за волю.

По війні Гайворонський виїхав до Америки і решту свого життя присвятив плеканню улюбленої української музики. Він не тільки складав музику для хорів, співаків-солістів і оркестр, але також організував хори і влаштовував чудові музичні концерти. У його школі вчилася багато дітей українських переселенців до Америки, і він рідною музикою вчив їх пізнавати та любити свою далеку Батьківщину. А коли його не стало (помер у 1949 р.), то залишилися його музичні твори, в яких живе його мистецький дух. Українська молодь в Америці ніколи не забуде свого улюбленого Вчителя.

Український нарід полюбив цілим серцем пісні Гайворонського і співає їх нарівні з своїми народними піснями. Це — найбільша честь визначному композиторові. І ми, українська молодь в Америці й скрізь по світі, коли хочемо найкраще вшанувати пам'ять Михайла Гайворонського, то вивчімо його пісні.

М. Маморський

А У ГОРОБЕЙКА...

Текст пісні на стор. 12-й

Народний мотив

Опр. М. Гайворонський

Говібно *mf*

А у го - ро - бей - ка сес-трич-ка ма - лень - ка,

гей - , гей - , ой, ма - лень-ка - !

Р. Завадовиз

Ілюстрація П. Андрусева

У ШИРОКИЙ СВІТ

П'ятнадцятирічний Степанко Марусевич, стоячи за диригентським пультом, підняв паличку — і загриміла оркестра з молодих музикантів. Ці хлопці й дівчата — діти батьків і матусь, що сидять у залі. Вони прийшли на концерт музичної школи Михайла Гайворонського в Нью Йорку послухати гри своїх дітей.

А де ж сам Гайворонський, той славний композитор і музикант? Він скромно сидить в оркестрі серед своїх учнів і грає на скрипці, мов звичайний скрипаль. Але всі знають, що він — незвичайний учитель музики, лагідний, терплячий і повний батьківської любові до учнів, що їх залюбки називає своїми синами й донями.

Степанко вимахує паличкою, пальці музикантів слухняно водять смиком по струнах, і приємна мелодія стрілецької пісні голубить серця слухачів. У батьківських очах, мов у прозорих криницях, блищать сльози. Їх зродили радість і туга. Батьки й матері несказанно вдячні панові Гайворонському, що вчить їх дітей пізнавати й любити рідну музику, цю другу мову їх далекої, незабутньої України.

А пан Гайворонський, сидячи серед своїх юних учнів, сам відчуває себе юнаком. Мелодія зворушує серце і розбуджує в пам'яті призабуті спогади. Він переноситься душею в своє дитинство, в рідні сонячні Заліщики, де спіють смачні брусковини і солодкий виноград. І він у золотій мрії

неначе бачить батьківське подвір'я, білу хатку, а за нею осяяні сонцем круті береги Дністра, що неквапливо котить до моря свої могутні води.

Тато тільки що вернувся з Дністра, де ловив рибу. Ще не встиг передягнутися, а вже до нього підбігає Михась з проханям в очах. Громадка сусідських дітей чекає біля воріт.

— Тату, татуню, розкажіть нам казку!... Ви так гарно розкажете, а ми дуже-дуже любимо слухати...

Суботнє надвечір'я схиляє сонце до заходу. З високих круч Дністрових сповзають горбаті тіні і сірими плахтами починають укривати яр і містечко Заліщики. З дзвіниці несеться голос дзвону, сповіщає наближення неділі. Михасів тато, а за ним хлопчики здійснюють капелюхи, і всі хрестяться. А тоді тато каже:

— Що мені з вами робити? Сідайте на колоду!

Діти, мов гороб'ята, густо обсіли колоду серед подвір'я, і почалась казка. З запертим віддихом малюта слухали про чабана, що розгубив по горах свої вівці, а потім скликав їх голосом дивної сопілки.

— А грав він, діти, отак! — каже Михасів тато, бере в руки саморобну сопілку і грає так чудно-дивно, що, здається, не тільки розгублені вівці, але й пташки з лісу прилетять на її голос.

СОРОМ ХИЛИТИСЯ . . .

А У ГОРОБЕЙКА

Місяць ясененький Любо ти спатимеш,
Промінь тихесенький Поки не знатимеш,
Кинув на нас. Що то печаль;
Спи ж ти, малесенький, Хутко прийматимеш
Пізній бо час. Лихо та жаль.

Тяжка годинонько!
Гірка хвилинонько!
Лихо не спить...
Леле, дитинонько!
Жить — сльози лить.

Сором хилитися,
Долі коритися;
Час твій прийде
З долею битися, —
Сон пропаде... Місяць ясененький
Промінь тихесенький
Кинув на нас...
Спи ж ти, малесенький,
Поки є час!

Леся Українка

А у горобейка
Сестричка маленька,
Гей, гей, ой, маленька!

Сидить на кілочку,
Пряде на сорочку,
Гей, гей, ой, на сорочку!

Що виведе нитку
Горобцю на свитку,
Гей, гей, ой, на свитку!

Зостануться кінці
Горобцю на штанці,
Гей, гей, горобцю на штанці.

Зостануться торочки
Горобцю на сорочки,
Гей, гей, ой, на сорочки!

Казка скінчилася, діти гомонять: „Ще, дядечку! Ще другу казочку! . . . Просимо! . . .”

— Чекайте, — каже тато. — Не годиться зразу кидати два гриби в борщ! Треба перекласти чимось іншим.

Прикладає до губ сопілку — і дріботить мелодія такої підсочної коломийки, що Михасикові несила видержати: стрибає з колоди, береться в боки і пускається по мураві танцювати. Та й мамі, що готує в хаті вечерю, раптом скортіло хоч на хвилинку до веселого гурту. Стає на порозі і так гарно співає під музику сопілки, що Михася самі ноги носять, мов заворожені:

Ой, пас же я коровицю
В зеленій дубині,
Загубив я палиничку,
Шкода ми донині.

— Славно! — гукає хтось із вулиці, за воротами. То „дядько Василь”, той самий, про якого кажуть, що має „ділу книжку з нотами в голові” і тому щонеділі й свята так гарно керує церковним хором, що Михась, слухаючи співів, німіє від захоплення. Має діло до тата, але тато спершу мусить похвалитися перед Васильком своїм „старшеньким.”

У хаті Михась на честь Василька влаштовує концерт. Восьмирічний хлопчик у білій довгій

сорочині, підперезаний пояском, грає на скрипочку і співає тонесеньким дискантом, мов дівчина. Зорі зазирають у вікна, підморгують і всміхаються.

— Та в тебе, брате, гарний голосок! — приємно дивується Василько. — Ти б мені придався до хору, сольо співав би . . . Хочеш?

У Михася заіскрилися очі.

— Чому не хочу? — відповідає зраділий. — Але я нот не знаю . . .

— Нічого! Я тебе навчу! — заохочує Василько. Тато хитає головою на знак згоди, і справу вирішено.

Чи знав сердешний Василь, що він тими словами відчиняв Михасеві Гайворонському ворота в широкий світ, у чарівну країну музики, щоб повести хлопчину назустріч його долі?

Напевно не знав! Не відав того й Михасик. А зорі, хоч може й знали, мовчали. Зате вони того вечора висипали на Михасеву дорогу стільки золотих промінчиків, що він усе життя мав що збирати і змінювати у музичні звуки, в чудові пісні.

Степан Марусевич, найздібніший учень Гайворонського, тепер диригент Метрополітального хору в Нью Йорку.

Василь Цалинюк, — перший учитель музики Михася Гайворонського, його кривний.

ЯК Я ЗАПИСАВСЯ В НОВАКИ

Ілюстрація Е. Козака

Якось взимку вбіг я в хату —
Саме вечір сутенів.
Став я матінку прохати:
— Відведіть до новаків!

Хочу разом з новачками
Обходити цілий світ.
— Ти малий, — сказала мама, —
Ще ж семи не маєш літ.

Написати не вмієш, чий тв.
Букваря не прочитав
І на двір боїшся вийти,
Щоб Рябко не покусав.

Кинув я цятками гратись,
Із нудьги повісив ніс...
Аж тепер неждану радість
День сьогоднішній приніс.

Знов задер я носа вгору,
Похвалитись хочу всім:
Мав пість років я учора,
А тепер вже маю сім.

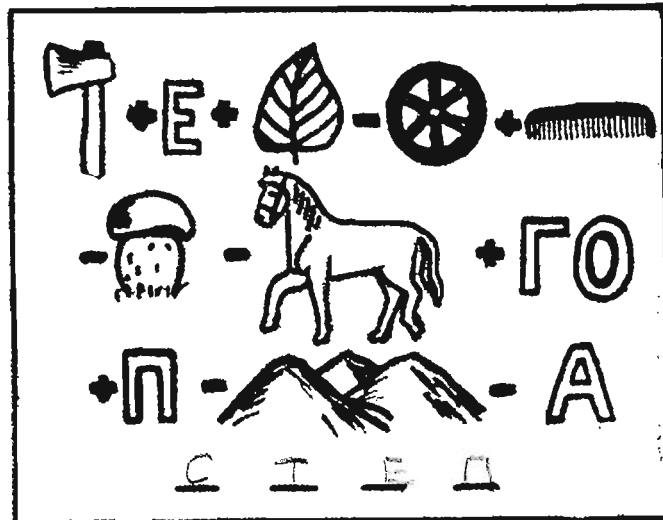
І за рік читати навчився
І писати по рядках,
Вже число до сотні числа,
Не боюся вже й Рябка.

Сам взуваю черевики,
Сам зав'язую шнурки.
Значить — я уже великий,
Значить — можна в новачки.

РОЗГАДАЙМО!

1. РЕБУСНИК

Уложив З. Івасиків

Пояснення, як розв'язати цей ребусик, знайдете в числі „Веселки” за січень ц. р.

2. СКЛАДОВА ЗАГАДКА

Складіть у слова й речення окремі склади:
ПРИ НАИ Я НАШ ЛІН ЖКА ПІНИ ТЕЛЬ КНИ

3. ЗАГАДКОВА КАРТОЧКА

Яка це ріка в Україні?

Р. ЕНДІСТ

4. ЩО ЦЕ?

а.

Летить — пухкий,
Лежить — слизкий,
Як сонце припече —
Весь водою потече.

С. Яворівський

б.

Щось двоє спереду гудуть,
За ними двоє ще женуться,
Біжать, ніяк не доженуть
І зо зла аж об землю б'ються?..

Л. Глібів

РЕЧЕНЕЦЬ НАДСИЛАННЯ РОЗГАДОК: щоб присіяти доставу „Веселки” читачам, числа журналу будуть готові до друку вже 15-го кожного місяця. Тому й розгадки за січень, лютий і березень ц. р. треба надсилати до 15-го березня. Вислід конкурсу, до якого будуть включені й діти, що прислали розгадки за місяці листопад і грудень минулого року, буде вміщений у квітневому числі „Веселки”.

IVASYK-TELESYK or LITTLE IVAN THE TUMBLER

(A Ukrainian folk tale)

Illustrations by M. Butovich

Once upon a time there were an old man and an old woman who had no children. They were very much distressed because of this and one day the old woman said to the old man:

"I pray you, go to the forest and bring me a small stick of wood. I'll put it in a cradle and rock it as though it were a baby."

At first the old man would not hear of it, but when the old woman asked him over and over again, he finally went to the forest and brought her a stick of wood. The old woman put it in a cradle, rocked it and sang a lullaby:

Lullaby, my wooden one; I'll buy you a toy.
I'll cook you some pudding, Lullaby, my boy.

She rocked and sang and fell asleep. How surprised she was in the morning when she heard a noise from the cradle, like that of a crying baby.

Lo, and behold! Instead of a stick of wood a baby-boy lay there. The old man and the old woman were overjoyed. They named the boy Ivasyk Telesyk, which meant: little Ivan, the Tumbler.

When Ivasyk grew bigger he asked the old man to make him a golden boat and a silver oar so that he could go fishing. The old man made Ivasyk a golden boat and a silver oar and Ivasyk went a-fishing in the river. The old woman cooked him a meal and brought it to the river bank, singing:

Ivasyk, Telesyk,
Row your boat to me, quick!

When Ivasyk heard his mother's voice he rowed to the river bank quickly, singing:

Row, my boat, row, row, row,
To my mother I go!

He came to the river bank, ate his meal, gave his mother his catch and went a-fishing again.

A forest witch saw Ivasyk and heard his mother sing. Having a great desire to eat the little boy, she came to the river bank and sang in a thick voice:

Ivasyk, Telesyk,
Row your boat to me, quick!

But clever Ivasyk answered:

Row my boat away, away,
My mother's voice is thin and gay.

So the witch rushed to the blacksmith and implored: "Forge my voice, so it'll be as thin as the voice of Ivasyk's mother."

The blacksmith did so and the witch went again to the river and sang in a gay thin voice:

Ivasyk, Telesyk,
Row your boat to me, quick!

Ivasyk, thinking his mother was calling him, came to the river bank and the witch snatched him and carried him away into the forest.

She took Ivasyk to her hut and said to her daughter Olenka:

"Heat the oven and bake Ivasyk. I'll go and call the guests."

So Olenka heated the oven and ordered Ivasyk to sit down on the bread shovel so that she could put him inside the oven.

Ivasyk put one leg on the shovel and asked: "This way?"

"No, not so," cried Olenka. "Don't you know how to sit down on a shovel?"

"No," said Ivasyk, and putting his other leg on the shovel asked again:

"This way?"

"No," said Olenka angrily.

"Can't you show me how, yourself?"

So Olenka sat down on the shovel to show Ivasyk how and he pushed her quickly into the oven, closed the door, rushed out of the hut, and climbed a high tree nearby.

When the witch came back and saw Ivasyk up in the tree she began to bite the tree in a great rage.

Ivasyk, seeing this, shouted to a flock of geese flying above him:

Geese, geese, winged friends,
Take me to my father's lands!
Take me to my mother dear,
She will feed you what you will!

But the geese said:

"We have no time, ask the next flock!"

The witch bit off a big piece from the tree and the tree began to shake. So Ivasyk cried in despair to a second flock of geese:

Geese, geese, winged friends,
Take me to my father's lands!
Take me to my mother dear,
She will feed you what you will!

But the geese answered again:

"We have no time, ask the gosling behind us."

The tree was bending lower and lower so Ivasyk cried to the flying gosling:

Little gosling, winged friend,
Take me to my father's lands!
Take me to my mother dear!
She will feed you what you will!

The gosling agreed, and Ivasyk mounted him. As they flew up, the tree fell to the ground.

So the gosling took Ivasyk to his parents' house and placed him on the thatched roof. At that moment, the old woman was placing freshly-baked tarts on the table, saying:

"One for you, my old man, and one for me."

Ivasyk, seeing this through the window, cried:

"And what for me?"

The old woman did not hear and continued to divide the tarts:

"One for you, my old man, and one for me."

And Ivasyk cried again from the thatch:

"And what for me?"

This time the old woman heard his voice and said:

"Whose is that voice indeed, that makes my heart bleed?"

But she continued to divide the tarts:

"One for you, my old man, and one for me."

And Ivasyk cried again:

"And what for me?"

The old woman and the old man rushed outside and saw Ivasyk sitting on the thatch.

They were overjoyed and brought him inside the house. As for the gosling, they gave him food and drink and he flew happily away.

ВЧИМОСЯ ПО-УКРАЇНСЬКИ

Лекція друга

СЛОВНИК	—	slownyk	—	vocabulary:
перша	—	persha	—	the first
друга	—	drooha	—	the second
в місяці	—	v meesyatsee	—	in the month
(в) січні	—	seechnee	—	in January
(в) лютому	—	lootomoo	—	in February
люті	—	looteeh	—	angry, fierce
морози	—	morozyh	—	frosts
в кінці	—	v keentsee	—	at the end
тане	—	taneh	—	it melts
сніг	—	sneekh	—	snow
жайворонок	—	shaivoronok	—	a lark
прилітає	—	pryleetaye	—	flies back
мала	—	malah	—	small
пташка	—	ptashka	—	a small bird
гарно	—	harno	—	lovely, nice
співає	—	speevaye	—	it sings
зима	—	zyhmah	—	Winter
дитя	—	dytya	—	a small child
звіря	—	zveerya	—	a small animal

В місяці лютому — люті морози в Україні. В кінці лютого тане сніг. В кінці лютого жайворонок прилітає. Жайворонок, мала пташка — гарно співає.

UKRAINIAN CONSONANTS — ПРИГОЛОСНІ

Printed	Written	Pronounce
		as
Cap. Small	Cap. Small	underlined
Б б	Ђ ђ	<u>B</u> all
В в	В в	<u>V</u> erb
Г г	Г г	<u>H</u> ost
Г г	Г г	<u>G</u> ive
Д д	Д д	<u>D</u> og
Ж ж	Ж ж	treas <u>u</u> re
З з	З з	<u>Z</u> ebra
К к	К к	<u>K</u> ey
Л л	Л л	<u>L</u> ock
М м	М м	<u>M</u> other
Н н	Н н	<u>N</u> est

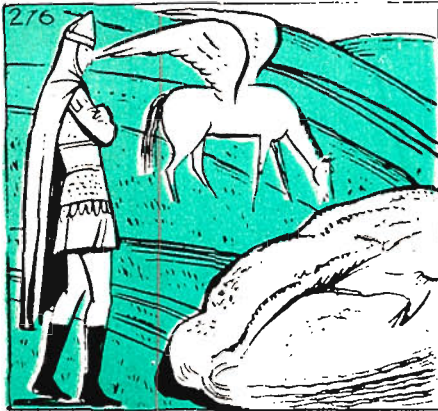
Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ
Story by R. ZAWADOWYCZ

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations by: P. CHOLODNY

БОГУТА-БАГАТИР ІСТОРИЧНА КАЗКА UKRAINIAN TALE **BOHUTA THE HERO**

XIII РОЗДІЛ: СОН-ВОДА

CHAPTER XIII: SLEEPING-WATER

Дізнався Богута про залізну булаву в джерелі і забажав собі її здобути.

Finding out about the iron mace that lay in the spring, Bohuta desired to have it for himself.

Не вагаючись, скочив у безодню.

Without thinking he jumped into the abyss.

Поки здобув булаву з дна, проковтнув ненароком трохи води.

But before he recovered the mace from the bottom of the spring, he unintentionally swallowed a mouthful of water.

Тим часом кінь напився води.

Meanwhile, his horse drank from the spring.

Сон-вода дива наробила: заснули Богута та його кінь камінним сном у Змієвій печері . . .

The sleeping-potion had a miraculous effect: Bohuta and his horse fell into a stony sleep in the Dragon's Cave.

— Кажуть, світлий княже, що той лицар спить отут уже сто вісімдесят років.

"O illustrious prince, they say that this knight has been asleep here for 180 years already."

(Продовження буде)
(To be continued)